

SOOME MESINIK MÕTLEB NUTIKALT

Mesilaspere koolituskeskus, ametlikult MTÜ Alustame Algusest, viis Erasmus+ programmi abil 7.-10. aprillil koolitajad ja vabatahtlikud mesindusreisile Soome.

TEKST JA FOTOD MARIANNE ROSENFELD

Kui õpiränne algab seiklustega, siis nii ta kulgeb. Meie Soome-sõit algas inimlike hilinemistega varahommikul, jätkus süsteemivigadega sadamas ja tipnes libeduse, lörtsi ja lume põhjustatud liikumismuutustega Soomes.

Seiklustele lisaks kogesime taas, kui palju on Soome mesinikelt läbimõeldud mesindamist õppida.

1. päev: riiklik mesindusprogramm

Hietamas kohtusime **Tiina ja Jorma Sahinaho** ning **Tuula Lahtineniga**, meie kauaaegsete toredate koostööpartneritega. Tiina ja Jorma on kogenud mesinduskoolitajad ja mesinikud, aasta mesinikud 2020. Alustanud 1984 kahe mesilasperega, on neil peresid tänaseks 85. Grupid on laiali 20 kohas, kolmes neist on tarukaal koos mikrofoni ja automaattermo-meetriga. Kuna Tiina ja Jorma on ka POKE

(Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto) mesindusõpetajad, on nende hoole all kooli 15 mesilasperet. Peale selle kasvatavad nad mesilasemasid ja osalevad koos 13 riigi mesinikega B-good projektis.

Tuula Lahtinen, kes enne pensionile jäämist töötas samuti aastaid POKEs mesindus-suuna arendajana, andis põhjaliku ülevaate mesindusprogrammist Soomes. Paljuskki on meetmed samad nagu meil, aga on ka erinevusi. Peamised on kolm suunda: 1) jälgida, et ei oleks ületootmist, mis mõjuks halvasti mee hinnale ja kvaliteedile, 2) reguleerida põllumajanduse ja mesindussektori suhteid ja koostööd, 3) kontrollida mee kvaliteeti ja koolitada mesinikke. Mesindusprogrammi ühe osana on võimalik arendada ettevõtlust ning viia läbi koolitusi ja õppepäevi, et tagada koostööd ja jätkusuutlikkust.

Emadekasvatases rakendatakse teadlikku tõuparandust ja tulemused on väga head: mesilased on rahulikud, suitsiku asemel kasutatakse veepritsi. Ka mesilasmürgi allergiaga on võimalik mesindada, riske õigete võtetega maandades.

SOOME MESINDUS ARVUDES:

- 90 kutselist mesiniku,
- 75 mahemesiniku,
- 82 200 mesilasperet,
- 6190 maheperet,
- keskmine toodang pere kohta 32 kg.

Õpirändel osalejad koos Soome vastuvõtjatega.

POKE koolis õppetunnis ...

... ja POKE puidutöökojas.

2. õppepäev: POKEs ja Veiko Lehtoneni mesindushoones

Teise päeva kava mõjutas ilm – kooli mesila külastusest pidime loobuma, sest kohutav libedus, lörts ja jää tegid ohtlikuks vajaliku 800meetrise jalgsimatka. Selle asemel tegid Tiina ja Jorma meile koolist ja mesindusõppest põhjaliku tutvustuse. Istusime koolipingis, jälgisime esitlust ja aina küsisime. Kõik kirjutasid oma äsjasaadud Erasmus+ logoga märkmikesse – õpirände lõpus pidid kõik andma kirjaliku tagasiside, mida õppisid ja kuidas seda tulevikus ellu viivad!

POKE kool alustas 1867. aastal, mesindusõpe algas 1915, aastail 1980–90 sai valida üheks põllumajanduse erialaks mesinduse ning 2004 algas mesinduse kutseõpe, millele 2015 lisandus valikainena eri toodete valmistamine. Praegu annavad õppekavas ainepunkte mesindus, mee ja vaha käitlemine ning vabaained. Viimaste valikus on näiteks apiteraapia, kokkuleppel võib valida ka aianduse. Õpe kestab kaks aastat ja toimub siis, kui on vaja teha konkreetseid töid mesilas. Õppematerjalid on veebikeskkonnas, kuhu õpilane ka oma tööd laadib. Koolis

kohtutakse õppetööl kaks korda kuus 2 päeva järjest, suviti ka 3 päeva.

Õpilastel peavad olema oma mesilaspered, mis on riiklikus registris kirjas. Praktikat teebki õpilane oma mesilas, kus teeb pilte või videot oma töödest. Küsimuste puhul võib suhelda juhendajaga interneti teel. On ka õpikuid, millest õpilane valib ise, mida kasutab. Iga õpilane teeb enesekontrolliplaani, omandatakse ka ettevõtluse algteadmised.

Kooli laboratooriumis tehakse peale analüüside ka taruvaigutinktuuri ja kosmeetikatooteid. Puutöökojas valmistatakse uut inventari ja parandatakse vana. Ka enda jaoks võib uut inventari teha, siis tasutakse materjali eest koolile.

Pärast lõunat jalutasime Veikko Lehtoneni meemaja

juurde. Veikko on staažikas POKE mesinduskoolitaja, tal on 150 mesilasperet, ta on 2. põlve mesinik ja aasta mesinik 2002. Tema kõõmnene taimemesi võitis 2014 Soomes

POKE KOOLI ÕPILASTEL
PEAVAD OLEMA OMA
MESILASPERED,
MIS ON RIIKLIKUS
REGISTRIS KIRJAS.

Uudistamas Ari Seppäla mesindushoones ning maitsev lõunasöök pererahvaga.

I koha. Mis meile tema mesindushoones meeldis? Elukoige see, et hoone suhteliselt väikesel pinnal oli inventar paigutatud väga nutikalt. Näiteks oli meevurr riputatud lakke ja selle all seisis meesump, kuhu voolas mesi vurrist ja kaanetuslauast. Kaanetisest mee eraldamine toimus kahe väikese tsentrifuugi abil. Kaanetati kärjekahvliga, kuna suur liin ei oleks ruumi mahtunud. Meesumbast pumbati mesi kahte suure meetanki.

Kärjekahvli kasutamine nii suures mesilas pani mõtlema, et soome mesinik oskab olla ökonoomne ega tee suuri kulutusi; meil, vastupidi, soovivad juba 30 mesilaspere omanikud osta lahtikaanetusliini.

MESINDAMISE TOP 3 SOOME MOODI:

- 1) head mesilasemad ja terved mesilased,
- 2) head gruppide asukohad ja viljakas korjema,
- 3) õigel ajal tehtud hooldus.

Ringkäik Juha Nuutero ettevõttes Mesimestäri.

3. õppepäev: Ari Seppäla ja Marja Kompa mahemesila ning Juha Nuutero mesinduskeskus

Ari ja Marja peremesila oma 1500 mesilas-perega on Soome suurim. Kasvatatakse Itaalia ja Buckfasti tõugu mesilasemasid, aastas umbes 2000 ema. Mesila asub väga suurel territooriumil. Kui karud hakkasid peresid ründama, koliti nendega nõ „karuvabasse“ piirkonda. Siiski läheb karude nahka aastas 30 kuni 70 mesilasperet. Nüüd on neil ühe grupi juurest teise juurde isegi 280 km; kui kaugemale sõidetakse, ollakse seal paar päeva kohal. Päevas hooldatakse kuni 160 mesilas-peret. Peale ema, isa ja poja on mesilas neli töötajat, lisaks praktikandid. Mett vurritatakse peahoones, mahuga 2,5 tonni päevas. Korjetaimedeks on peamiselt vaarikas, meevõtt algab tavaliselt 1. ja 15. juuli vahel, söödetakse 15. augustist 15. septembrini. Pere kohta arvestatakse 18 kg suhkrut.

Huvitav oli see, et kuna mee müük aasta-aastalt vähenes, hakati tegelema ka põllumajanduse ja kalakonservide

tootmisega. Just viimane suureneb iga aastaga. Toodetakse ka õuna- ja sõstramahla, hiljuti rajati rabarberiistandus.

Meile oluliseks sai siin fakt, et ainult mesindusega ära elada on väga raske. Soovitav on tegeleda ka muu tootmisega, mis sobib mesindusruumidesse või looduskeskkonda. Nemad olid väga nutikalt lahendanud oma meemaja kasutuse nii, et seal sai valmistada ka kalakonserve.

Edasi suundusime **Juha Nuutero** mesinduskeskusesse. See on koht, kus meie grupi vabatahtlik tõlk Valmar Lutsar on töötanud mitukümmend aastat. Juha Nuutero mesila oli aastaid Soome suurim, kuid nüüd tegeleb Juha mesindusinventari müügi, kärjepõhjade tootmise, vahasulatamise ja kärjeraamide pesuga.

Mida tema juures õppisime? Kui elu muutub ja mesindusega ei ole enam mõistlik toimetada, peab olema lisaks mingi muu tootmine. Juha nägi, et Soomes puudus selline teenus nagu vanadest kärgedest vaha sulatamine ja raamide pesu seebikivis. Nüüd kasutavad väga paljud mesinikud tema teenust, ka võivad nad oma liigse vaha Juhale müüa või oma vahast tema juures kärjepõhja valmistada. Eestis pole selline teenus – vahasulatus ja kärjeraamide pesu – eriti kõlapinda leidnud. Aga tarbijaid tõenäoliselt oleks.

Meie õppisime nähtu põhjal töö efektiivsust tähtsaks pidama. Tuleb arvestada tööle kulunud aega: mitu tundi kulub 1 kg mee tootmiseks, mitu aastat 1 mesilaspere läbi vaatamiseks? Mõtlemit on siingi, et 280 km kaugusele mesilasgruppide paigutamine on tööaja mõttes efektiivsem kui lähemal olevatele gruppidele karuaedade paigaldamine ja hooldamine. Töövõtete omandamiseks on tõhus järgmine skeem: vaatluspraktika käigus juhendaja töövõtete jälgimine, seejärel ise tegutsemine juhendaja jälgimisel ning siis iseisev tegevus konsultatsiooni võimalusega. Tootmisvahendite efektiivsuseks kasutamiseks võiks mõelda, mida saab teha talvel mee

SOOVITAV ON TEGELEDA KA MUU TOOTMISEGA, MIS SOBIB MESINDUSRUUMIDESSE VÕI LOODUSKESKKONDA.

pakendamisruumi ja -liiniga. Tähtis on õpetamisel anda ülevaade kaasaegsest mesindusinventarist ja -tehnoloogiast, et õppija saaks valida efektiivseima oma väikemesila tarbeks. Asjaolude muutudes on siis võimalik olemasolevate vahendite baasil muuta

tootmissuunda, näiteks pakkuda karge sulatamise teenust mesilaste pidamise asemel.

4. õppepäev: Helsinki linnamesindus ja messikeskus

Kuna meie õpiränne langes kokku populaarse kevadmessiga, saime ka selle külastuse oma õppekavasse lisada. Messil olid kohal Helsinki linnamesinduse esindajad ja neil saime õppida, kuidas kasutada igat võimalust mesinduse ja mesindusõppe populariseerimiseks.

Helsingi linnamesindus, Stadin Tarhaajate ühing koolitab mesinikke. Aastas on 4 kursust

ja igal kursusel 12 kuni 25 osavõtjat. Koos käiakse õhtuti neli korda nädalas novembrist aprillini, siis on väike vaheaeg ja järgneb veel 3 kuud kursusi. Korraldatakse ka teemaõhtuid nii mesinikele kui tarbijatele.

Kevadmessil müüsid linnamesinikud linnamett ja rääkisid tolmeldamise tähtsusest. Neil oli kaasas vaatlustaru, milles oli raamides pildid. Sellist taru on väga hea kaasa võtta, kui mesilased talvituvad, et näidata meesõpradele tarus toimuvat. Loomulikult oli Helsingi linnamesinike eesmärk teha messil ka reklaami kursustele ja rääkida mee kasulikkusest.

Ja saigi läbi meie neli päeva õpetlikku reisi, tarkust täis mesinik-koolitajad jõudsid koju! Ees ootas õpirände teine etapp – tagasiside kirjutamine ja õpitu edasiandmine teistele. ●

Suur tänu Valmar Lutsarile, kes meie õpirännet tõlkis! Pikemalt loe reisist ja vaata fotosid mesilaspere.com

ERASMUS+ VIIB ÕPPIMA

MTÜ Alustame Algusest sai tunnustuse, mille üle tunneme suurt uhkust: oleme täiskasvanute koolitamisasutusena Erasmus+ akrediteeringuga organisatsioon. Eestis on selliseid koolitusasutusi vaid kolm. Tunnustus annab meile võimaluse viia oma koolitajaid ja tublisid vabatahtlikke abilisi mitmesse Euroopa riiki õppima. Mida rohkem mesinik-koolitajad ennast täiendavad, seda paremini saavad nad mesinikele oma teadmisi edasi jagada.

Soome-sõit sai teoks tänu projektile „Mesinike õpirännakud Soomes ja Rootsis“. Rahastus 100% Erasmus+ programmist, omaosalus puudus. **Sügisel ootab ees õppereis Rootsi.**

Marje Soome kevadmessil vaatlustaru uurimas.

◀ Juha Nuutero juures vahatöötlemisega tutvumas.